

moving On

Movab har kalkat vatten och marker sedan 1978 och tillhör fortfarande branschens främsta entreprenörer

Viss oro i Sydsverige över minskade doser

Syd- och Västsverige har som bekant varit hårdast drabbat av försurningen. Därför var det med viss oro kommuner och kalkningsansvariga på länsstyrelser i höstas nåddes av beskedet, att anslaget till Havs- och Vattenmyndigheten skars ned ca en tredjedel. Hur skulle det nu gå med kalkningen? Hav och Vatten kunde visserligen snart meddela att den skulle prioriteras. Men exakta besked dröjde.

– Det stämmer. Vi fick besked sent. Tidigare har kalkningen levt sitt eget liv med öronmärkta pengar, men i år var anslaget ihopklumpat med pengarna till vattenförvaltning, berättar Anders Ahlström på länsstyrelsen i Kronobergs län. Fördelningen av anslaget sköts över på länsstyrelserna att lösa. Men jag tror att vi har fått ihop det bra efter en intern dialog här i huset. Men, men man kunde tänka sig mer pengar förstås...

I Blekinge län var det lite tuffare att få ihop budgeten.

– Vi fick en total nedskärning på 11 % för kalkning och vattenförvaltning, vilket skapade lite oro i några kommuner, bekräftar Roger Johnsson på länsstyrelsen. Och vi fick besked sent så det blev ganska tight med vårens kalkningar, som pågår nu. Det känns som att vi kanske måste tumma på en del marginaler men helst utan att äventyra några pH-värden.

I Västra Götaland är Annica Karlsson ansvarig för kalkningen:

– Vi har inte minskat något så här långt. Däremot har vi omfördelat. I Boksjö t ex kalkade vi tidigare vart tredje år, nu med mindre giva varje år. Försurningen minskar ju och då har vi kunnat anpassa en del kalkning till det. Vi har haft bra pH-värden ett längre tag och tror inte att vi skall behöva krypa under vårt eget riktvärde som är 6.0.

Stressig kalkning under hela våren

Kalkningen av försurade sjöar och vattendrag har blivit ryckig och stressig under hela våren. Men det beror inte på den sena våren med kvarliggande isar och dåliga skogsvägar. Den största anledningen är det försenade arbetet på Havs- och Vattenmyndigheten med att fördela årets anslag och ge länsstyrelserna besked.

– Ja, det har varit ovanligt stressigt i vår, bekräftar Göran Lilja, VD på Movab. Men det kan man ju förstå, att ingen kommun vill sätta igång innan det finns uppgifter om anslaget storlek. Det har faktiskt varit så att vi vid flera tillfällen skickat iväg spridningsunderlaget till helikoptergruppen innan vi fått beställningen för att ha en chans att hinna ”reka” innan kalkningen skall börja.

Helikopter ersätter allt oftare båtspridning

Anslaget till kalkning av sjöar och vattendrag har nu minskat i många år. Det betyder också minskade doser i de sjöar som fortfarande ingår i länens och kommunernas planering.

Minskade doser innebär även att det blir färre båtkalkningar och fler helikopterflygningar. Det finns nämligen en nedre gräns för när det inte lönar sig att använda båtspridning, om vi bortser från enskilda insatser i kalkningens barndom.

Om inte mer än 8-10 ton kalk skall spridas i en sjö lönar det sig helt enkelt inte att frakta ut en båt och sjösätta den. Då blir det billigare att använda helikopter.

Roger Johnsson, länsstyrelsen i Blekinge län.

Anders Ahlström, länsstyrelsen i Kronobergs län.

Annica Karlsson, länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Kontrakten gäller trots minskningen

Långtidsplanering är att föredra i de flesta verksamheter. Ju längre period man kan överblicka, desto bättre är det. Det gäller i synnerhet sjökalkning. Det har visat sig att framförhållning är gynnsamt för både beställare och utförare.

Men hur blir det om anslagen fortsätter att minska?

– Vad jag kan förstå kommer det inte att hända mycket, säger Göran Lilja vid Movab. Det kanske kan bli tal om någon justering av kalkningens omfång, men sådant går ju alltid att lösa.

Movab har tecknat flera långtidskontrakt i Syd- och Västsverige. Det största gäller tio kommuner i Jönköpings och Västra Götalands län och avtalet sträckte sig fyra år framåt när det upphandlades och tecknades.

– Jag har förstått, att ansvariga för kalkningen tycker att det är bra att slippa göra en ny upphandling varje år, förklarar Göran Lilja. De vet år från år vad kostnaden blir och kan lägga in den i långtidsbudgeten. Även för vår del är det bra med långa kontrakt inte minst för produktionsplaneringen. Kontrakt av den här storleken blir ju basen i vår verksamhet.

Nya doserare byggs i Värmland

Movab AB har fått en beställning av Värmlands Kalkningsförbund om att bygga två nya doserare i Filipstads kommun.

De vattendrag som är aktuella och har diskuterats är Höksjöälven och Svartån. I det ena vattendraget skall först en gammal, uttjänt doserare monteras ned innan det är dags att bygga nytt. Rivningsarbetet ingår också i avtalet.

– Mycket glädjande att vi än en gång kunnat räkna hem en upphandling i den här storleksklassen, säger Göran Lilja, VD i Movab AB. Värmlands Kalkningsförbund är med sin ordförande Ingrid Tidemalm mycket aktivt i sin bekämpning av försurningens skadeverkningar.

En särställning

Värmland tillhör de landskap som under efterkrigsåren drabbades hårdast av försurningen. Ingen annanstans i landet finns det sannolikt så många doserare. I och med de nya beställningarna kommer antalet att uppgå till över 20. Värmland har också med sitt utsatta läge bakom den norska fjällkedjan i många år haft lite av en särställning när det gäller anslag till kalkning.

De nya doserarna utrustas förstas med datorövervakning, som gör att skötseln kan ske från ett centralt kontor, framför allt när det gäller kontroll av pH-värden och eventuellt nödvändig justering av doserna.

Movabs nya uppdrag omfäster ca 3 mkr och byggnadslov skall lämnas av byggnadsnämnden i Filipstads kommun.

Kunskaper kan ge oss nya uppdrag

När kalkningen har minskat på hemmaplan har vårt intresse för andra marknader ökat. Tack vare erfarenhet, nyfikenhet och gott självförtroende har vi idag en etablerad verksamhet i Tyskland som vi är glada och stolta över – men resan blev krokigare än vi kunde drömma om.

Jag erkänner att det är ganska enkelt och tryggt att vara kalkningsentreprenör i Sverige. Upphandlingarna annonseras ut snyggt och prydligt och när det skall kalkas så stämmer oftast "verkligheten" med förfrågningsunderlaget.

Ett ömsesidigt förtroende och samarbete har byggts upp under alla år av återkommande uppdrag. Värde av att vara etablerad och välrenommerad har blivit väldigt påtagligt.

I Tyskland var Movab ett främmande, okänt utländskt företag. Mottagandet blev därför ganska kyligt och om inte våra tyska kollegor varit så ihärdiga och övertygande hade historien säkert slutat vid gränsen.

Det var knappt någon som var intresserad av våra erfarenheter utan ville få saker gjorda på sitt sätt. Vi fick helt enkelt gilla läget och vänja oss vid andra sätt att tänka och planera.

Vi har fått insikt i ett helt annat regelverk som vi till en början tyckte var oerhört frustrerande och nästintill kränkande. Vi kan ju det här med kalkning. Ett exempel på vad vi ansåg vara ett överdrivet säkerhetstänkande var den fantastiska sjösättningsramp som byggdes. Det fanns plats för två båtar i bredd att sjösätta, dvs rena drömmen, men rampen godkändes inte och efter några månader var den riven till vår stora förvåning. Senare fick vi höra att ett annat gammalt dagbrott drabbats av ett jordskred, därav försiktigheten.

Man har satt oss på många olika prov som vi kan skratta åt idag men som kändes mycket märkliga just då. Ett exempel är att vi fick instruktioner att sprida enligt ett digitalt rutnät i sjön och redovisningen skulle i princip ske i gram per m³ vatten ruta för ruta.

Eftersom vi ofta använder släckt kalk i Tyskland ställdes snart krav på minskad damning vid lossning av bulkbilen. Detta löstes med en högtryckstvätt. Idag har den provisoriska lösningen moderniserats och blivit permanent till nytta för oss även när vi är på hemmaplan.

Kalkningen pågår för fullt i Tyskland och vi har en båt stationerad där resten av året. Vi deltar även sedan hösten 2012 i ett projekt där man har stora problem med alger och höga fosforhalter. Jag hoppas kunna berätta mer i nästa nummer och jag är ganska säker på att det blir ytterligare en erfarenhet som vi kan ta hem till Sverige.

Testa oss och ställ krav, det driver utvecklingen framåt och ni hjälper oss att bli ännu bättre.

Slutligen vill jag önska alla en skön sommar!

Göran Lilja

